

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หรือครูผู้สอนที่ได้รับมอบหมายในการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัย มีคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 3 จำนวน 224 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หรือครูผู้สอนที่ได้รับมอบหมายในการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัย มีคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 3 จำนวน 176 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างดังนี้

1.2.1 สุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ซึ่งกำหนดขนาดตัวอย่าง ได้โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-2 จำนวน 101 โรงเรียน โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-3 จำนวน 61 โรงเรียน โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 จำนวน 14 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น จำนวน 176 โรงเรียน

1.2.2 สุ่มผู้บริหารสถานศึกษาหรือครูผู้สอนโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie และ

Morgan (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 39-40) ผลปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา หรือ ครูผู้สอนที่ได้รับ มอบหมายในการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัย มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนนคร เขต 3 จำนวนตามโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้น

โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้น	ผู้บริหารหรือครูที่ได้รับมอบหมาย	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-2	137	101
โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-3	72	61
โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3-4	15	14
รวม	224	176

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ตัวเลือก ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) ซึ่งมีลักษณะของเครื่องมือและการใช้วิธีการสร้างดังนี้

2.1 ลักษณะของเครื่องมือ

2.1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามวิธีการสร้างเครื่องมือของลิเคอร์ท (Likert) ชนิด 5 ตัวเลือก คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ น้อยที่สุด

2.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ
 ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและขนาดของโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)
 ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนนคร เขต 3 สร้างขึ้นโดยมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีระดับสภาพการดำเนินงาน 5 ระดับ ตามแบบของ

ลิเคอร์ท (Likert Rating Scale) คือ

คะแนน 5 หมายถึง มากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง มาก

คะแนน 3 หมายถึง ปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง น้อย

คะแนน 1 หมายถึง น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3

2.2 วิธีการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

2.2.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

2.2.2 ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างเครื่องมือจากตำราและเอกสารต่าง ๆ และสร้างเครื่องมือตามหลักเกณฑ์กรอบแนวคิดที่กำหนด

2.2.3 นำเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบแก้ไขปรับปรุง และเสนอแนะเพิ่มเติม

2.2.4 นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขและตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมในการใช้ภาษา ต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 คน คือ

1) นายประเสริฐ สวัสดิ์จิตร กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนบ้านม่วงพิทยาคม พิจารณาโครงสร้างและความครอบคลุมเนื้อหา

2) นายกรนิษฐ์ กวานดา ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา) ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านข่มมู่ พิจารณาความครอบคลุมเนื้อหาและภาษา

3) นางกัญญาณี นันทะศรี ศษ.ม. (วัดผล และประเมินผลการศึกษา) ครู ค.ศ. 2 โรงเรียนบ้านเหล่าอุดม พิจารณาเครื่องมือและสถิติที่ใช้

2.2.5 นำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ ไปปรับปรุงแก้ไขและเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์

2.2.6 นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้ายไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

(Tryout) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการวิจัยแล้วนำเครื่องมือที่ทดลองใช้มาตรวจคะแนนหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.89

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1. ขออนุญาตทำหนังสือขอความร่วมมือจาก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผ่านไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 3 เพื่อขอความร่วมมือไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย
2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามพร้อมด้วยหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย และหนังสือจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 3 ไปยังผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์และนำส่งด้วยตนเอง
3. การจัดเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมด้วยตนเอง และตัวแทนเก็บรวบรวมแล้วจัดส่งคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์

4. การจัดกระทำข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล

การดำเนินการจัดกระทำข้อมูลมีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. นำแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้รับคืน ตรวจสอบความสมบูรณ์
  2. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
- ดังต่อไปนี้

คำตอบ	คะแนนที่ได้
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

3. นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติด้วยเครื่องมือคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งทำการวิเคราะห์ ดังนี้

3.1 วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของสภาพการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย เพื่อหาระดับสภาพการดำเนินงาน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 96)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ระดับปฏิบัติมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ระดับปฏิบัติมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ระดับปฏิบัติปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ระดับปฏิบัติน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ระดับปฏิบัติที่น้อยที่สุด

3.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนโดยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA) หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเปรียบเทียบเป็นรายคู่โดยวิธีของสตีวเดนท์นิวแมนคูลส์ (Student - Newman - Keuls) โดยกำหนดค่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1.1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ใช้วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA)

5. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 แยกเป็นรายด้าน ผลปรากฏดังตารางที่ 30 - 35

ตารางที่ 30 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนด้านความมีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ดังนี้

ข้อเสนอแนะ	ความถี่ (คน)
1. ควรปลูกฝังวินัยการเข้าคิวก่อนรับบริการทุกครั้ง	42
2. ควรปฏิบัติกิจกรรม 5 ส อย่างสม่ำเสมอ	23
3. ควรกำหนดให้นักเรียนไหว้พระสวดมนต์ทุกวันก่อนกลับบ้าน	20
4. ควรจัดอบรมคุณธรรมจริยธรรมทุกวันสุดสัปดาห์	17
5. ควรนำนักเรียนไปวัดปฏิบัติธรรมในวันพระ	16
6. ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย	13
7. ผู้ปกครองและชุมชนควรมีส่วนร่วมในการปลูกฝังวินัย และความรับผิดชอบ	9
รวม	140

จากตารางที่ 30 พบข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน ด้านความมีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ ควรปลูกฝังวินัยการเข้าคิวก่อนรับบริการทุกครั้ง ควรปฏิบัติกิจกรรม 5 ส อย่างสม่ำเสมอ และควรกำหนดให้นักเรียนไหว้พระสวดมนต์ทุกวันก่อนกลับบ้าน

ตารางที่ 31 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของ
โรงเรียนด้านความซื่อสัตย์สุจริต เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ดังนี้

ข้อเสนอแนะ	ความถี่ (คน)
1. ควรจัดทำบันทึกการทำความดีของนักเรียนด้านความซื่อสัตย์สุจริต	46
2. ควรจัดกิจกรรมยกย่อง ชมเชยและให้รางวัลนักเรียนด้านความซื่อสัตย์สุจริต	46
3. ควรอบรมหน้าเสาธงสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต	27
4. ครู ผู้ปกครองควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน	16
รวม	135

จากตารางที่ 31 พบข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน ด้านความซื่อสัตย์สุจริต เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ ควรจัดทำบันทึกการทำความดีของนักเรียนด้านความซื่อสัตย์สุจริต ควรจัดกิจกรรมยกย่อง ชมเชยและให้รางวัลนักเรียนด้านความซื่อสัตย์สุจริต ควรอบรมหน้าเสาธงสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต และครู ผู้ปกครองควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน

ตารางที่ 32 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของ
โรงเรียนด้านความกตัญญูกตเวที เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ดังนี้

ข้อเสนอแนะ	ความถี่ (คน)
1. ควรเชิญผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมวันแม่ วันพ่อเป็นประจำ	54
2. การจัดกิจกรรมพิธีไหว้ครูให้นักเรียน ได้น้อมระลึกถึงครูบาอาจารย์	28
3. ครูประจำชั้นควรปลูกฝังแนวทางในการปฏิบัติตนของนักเรียนต่อผู้ มีพระคุณ	23
4. ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความรักเคารพต่อ ผู้มีพระคุณในวันสำคัญต่าง ๆ	19
5. ครูควรจัดกิจกรรมสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมด้านความกตัญญู กตเวทีในกระบวนการจัดการเรียนการสอน	11
รวม	135

จากตารางที่ 32 พบข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานด้าน
คุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน ด้านความกตัญญูกตเวที เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหา
น้อย 3 ลำดับ ดังนี้ ควรเชิญผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมวันแม่ วันพ่อเป็นประจำ การจัด
กิจกรรมพิธีไหว้ครูให้นักเรียน ได้น้อมระลึกถึงครูบาอาจารย์ และครูประจำชั้นควรปลูกฝัง
แนวทางในการปฏิบัติตนของนักเรียนต่อผู้มีพระคุณ

ตารางที่ 33 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนด้านความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ดังนี้

ข้อเสนอแนะ	ความถี่ (คน)
1. ครูควรปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมด้านความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละเพื่อส่วนรวม อย่างต่อเนื่อง	41
2. ควรจัดกิจกรรมอบรมนักเรียนทุกวันสุดสัปดาห์	35
3. ควรให้การส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมที่ช่วยเหลือน้อง	22
4. ควรจัดทำบันทึกการทำความดีของนักเรียนด้านความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม	19
5. ควรจัดกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี อย่างจริงจัง	15
รวม	132

จากตารางที่ 33 พบข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน ด้านความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ ครูควรปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมด้านความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละเพื่อส่วนรวม อย่างต่อเนื่อง ควรจัดกิจกรรมอบรมนักเรียนทุกวันสุดสัปดาห์ และควรให้การส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมที่ช่วยเหลือน้อง

ตารางที่ 34 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนด้านประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตน และส่วนรวมอย่างคุ้มค่า เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ดังนี้

ข้อเสนอแนะ	ความถี่ (คน)
1. ควรจัดให้มีธนาคารออมทรัพย์โดยนักเรียนมีส่วนร่วมการบริหารจัดการ	44
2. ควรปลูกจิตสำนึกให้นักเรียนรู้จักประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตน และส่วนรวมอย่างคุ้มค่า	35
3. ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการประหยัดน้ำ ไฟฟ้า ในบ้านและโรงเรียน	28
4. ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดแทรกแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	19
รวม	126

จากตารางที่ 34 พบข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน ด้านประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตน และส่วนรวมอย่างคุ้มค่า เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ ควรจัดให้มีธนาคารออมทรัพย์โดยนักเรียนมีส่วนร่วมการบริหารจัดการ ควรปลูกจิตสำนึกให้นักเรียนรู้จักประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตนและส่วนรวมอย่างคุ้มค่า ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการประหยัดน้ำ ไฟฟ้า ในบ้านและโรงเรียน

ตารางที่ 35 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของ
โรงเรียนด้านความภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย นิยมไทย
และดำรงไว้ซึ่ง ความเป็นไทย เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ดังนี้

ข้อเสนอแนะ	ความถี่ (คน)
1. ควรเชิญภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่นักเรียนอย่างต่อเนื่อง	43
2. ครูจะต้องจัดกิจกรรมปลูกจิตสำนึกความเป็นไทย ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	32
3. ควรกำหนดวันอนุรักษ์ไทย นิยมไทย อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 วัน	22
4. ควรรณรงค์การใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง	18
5. ครู ผู้ปกครองและบุคลากรในหน่วยงานต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี แก่เด็กและเยาวชน	11
รวม	126

จากตารางที่ 35 พบข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานด้าน
คุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน ด้านความภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย
นิยมไทย และดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อยตามลำดับ
ดังนี้ ควรเชิญภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่นักเรียนอย่างต่อเนื่อง ครูจะต้องจัด
กิจกรรมปลูกจิตสำนึกความเป็นไทย ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และ
ควรกำหนดวันอนุรักษ์ไทย นิยมไทย อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 วัน

จากแบบสอบถามปลายเปิดที่ผู้บริหารหรือครูที่ได้รับมอบหมายแสดงความคิดเห็น
และได้เสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาศกสศ. เขต 3 ที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-2 ช่วงชั้นที่ 1-3 และ
ช่วงชั้นที่ 3-4 พอสรุปได้ดังนี้

1. ด้านความมีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตนตามหลักธรรมเบื้องต้นของ
ศาสนาที่ตนนับถือ มีผู้แสดงความคิดเห็นทั้ง 3 ช่วงชั้น จำนวน 118 คน จาก 176 คน ซึ่ง
ได้สรุปในภาพรวม คือ ทุกฝ่ายโดยเฉพาะบ้าน วัด โรงเรียน ต้องร่วมมือกันในการจัด
กิจกรรมเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตนตามหลักธรรมเบื้องต้น

ของศาสนาที่ตนนับถือ เน้นการจัดการเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริงด้วยตนเอง ในสภาพแวดล้อม และสถานที่จริงในวัด และปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

2. ด้านความซื่อสัตย์สุจริต มีผู้แสดงความคิดเห็นทั้ง 3 ช่วงชั้น จำนวน 95 คน จาก 176 คน ซึ่งได้สรุปในภาพรวม คือ ควรสอดแทรกในทุกกิจกรรมที่จัดให้กับผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมการเรียนการสอน การอบรม คนตรี กีฬา หรือกิจกรรมอื่น ๆ และควรยกย่องเชิดชูนักเรียนที่ทำความดีให้กับนักเรียนคนอื่น ๆ ได้เห็นเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนสืบไป

3. ด้านความกตัญญูคุณเวที มีผู้แสดงความคิดเห็นทั้ง 3 ช่วงชั้น จำนวน 95 คน จาก 176 คน ซึ่งได้สรุปในภาพรวม คือ ควรจัดกิจกรรมบูรณาการเข้ากับทุกรายวิชา และยกย่องเชิดชูนักเรียนที่ทำความดี และให้การดูแลช่วยเหลือคนที่ประพฤติดีประพฤติชอบ เพื่อเป็นขวัญกำลังใจให้เป็นที่ประจักษ์ชัดเจนว่า ทำดี ย่อมได้ดี

4. ด้านความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม มีผู้แสดงความคิดเห็นทั้ง 3 ช่วงชั้น จำนวน 80 คน จาก 176 คน ซึ่งได้สรุปในภาพรวม คือ ควรปลูกจิตสำนึกให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนตั้งแต่อยู่ที่บ้านจนถึงโรงเรียนประสานเชื่อมโยงกันตลอด และคอยกำกับติดตาม และประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการจัดกิจกรรมที่ช่วยเหลือน้องที่สอนน้องกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ค่ายพุทธธรรม กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม และกิจกรรมอื่นๆ อย่างหลากหลาย โดยจัดให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมร่วมด้วยช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างสม่ำเสมอก็จะซึมซับและติดเป็นนิสัย

5. ด้านประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตน และส่วนรวมอย่างคุ้มค่า มีผู้แสดงความคิดเห็นทั้ง 3 ช่วงชั้น จำนวน 90 คน จาก 176 คน ซึ่งได้สรุปในภาพรวม คือ ควรปลูกจิตสำนึกนักเรียนให้รู้จักประหยัด และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ และคุ้มค่าที่สุด นอกจากรู้จักใช้แล้ว ต้องกระตุ้นให้รู้จักประดิษฐ์ คิดค้นหาพลังงาน หรือทรัพยากรใหม่ขึ้นมาทดแทนให้มีใช้สืบไป

6. ด้านความภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย นิยมไทย และดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย มีผู้แสดงความคิดเห็นทั้ง 3 ช่วงชั้น จำนวน 90 คน จาก 176 คน ซึ่งได้สรุปในภาพรวม คือ เน้นปลูกจิตสำนึกให้นักเรียนเกิดความตระหนักรู้และเข้าใจอย่างลึกซึ้งในความสำคัญของสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาไทย จนเกิดความรักศรัทธาในความเป็นไทย และพร้อมที่จะดำรงรักษาไว้ให้นุชนรุ่นหลังได้สืบทอดต่อไป

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น การดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน ทั้ง 6 ด้าน มีข้อเสนอแนะที่เป็นแนวทางเดียวกัน คือ ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดแทรกบูรณาการทุกกิจกรรม ควรให้ ศาสนาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน และเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง ควรมีการส่งเสริมการทำความดี และสร้างจิตสำนึกใน ความภูมิใจในความเป็นไทย ภูมิปัญญาไทย และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นไทย ซึ่งการ ดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมจะขับเคลื่อนไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสบ ความสำเร็จต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้การช่วยเหลือ สนับสนุนภายใต้การบริหารจัดการที่ดี และที่สำคัญที่สุด ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ควร ประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีในทุกโอกาสดังคำกล่าวที่ว่า “แบบอย่างที่ดีมีค่า มากกว่าคำสอน ”

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY